

საქართველოს უმაღლესი განათლების დაწესებულებებში
ინტერნაციონალიზაციის პოლიტიკის მიმართება ხარისხის
უზრუნველყოფასთან

ხატია ვაჭარაძე

*სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტზე უმაღლესი განათლების
ადმინისტრირების მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნის
შესაბამისად*

უმაღლესი განათლების ადმინისტრირება

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ელენე ჯიბლაძე, ასოცირებული პროფესორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2018

განაცხადი

როგორც წარდგენილი სადისერტაციო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

ხატია ვაჭარაძე

2018 წელი

აბსტრაქტი

21-ე საუკუნის ერთ-ერთ ყველაზე აქტუალურ საკითხს უმაღლეს განათლებაში წარმოადგენს ინტერნაციონალიზაცია და ხარისხის უზრუნველყოფის მნიშვნელობა სწავლა/სწავლების სფეროს ეფექტურად წარმართვისთვის. არსებობს სხვადასხვა მიზეზი, რამაც განაპირობა უნივერსიტეტთა ინტერნაციონალიზაციის აქტუალობა, მაგალითად, გლობალიზაციის პროცესმა (Jooste and Heleta 2017), კომერციალიზაციამ (Khorsandi 2014) თუ სხვა. ამასთან, ინტერნაციონალიზაცია ხშირად განიხილება ხარისხთან ბმაში (Knight 2004). მრავალი მოსაზრება არსებობს იმის შესახებ, თუ რამდენად დიდია ინტერნაციონალიზაციის წვლილი ხარისხიანი სწავლა/სწავლების ჩამოყალიბებაში. ამაზე მსჯელობდნენ ავტორები: ნაითი, აბდოული, კოლბი და სხვა (Knight 1994) (Abdouli 2007) (Colby და Witt 2000). დღესდღეობით, ჩვენს ქვეყანაშიც წინ წამოიწია შეხედულებამ, რომ ინტერნაციონალიზაცია ხელს უწყობს განათლების ხარისხის განვითარებას. ამის დასტურია განათლების სამინისტროს მიერ ინტერნაციონალიზაციის ხშირი მოხსენიება. მაგალითად, ამა წლის მაისში წარიმართა საუბარი საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის, იმხილ ჩხენკელის ევროპის აკადემიის პრეზიდენტთან, ზირდ კლოტინკისთან, ევროპის კვლევების საბჭოს ვიცე-პრეზიდენტთან, ევა კონდოროშთან და ოქსფორდის უნივერსიტეტის პროფესორ, ალექს ვერხრაცკისთან განათლების ინტერნაციონალიზაციის შესახებ (საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო 2018). სწორედ აქედან გამომდინარე, გასულ წლებში ეს მოსაზრება უკვე პოლიტიკის დონეზეც ფორმალიზდა. პრაქტიკაში ამის განხორციელების ბევრი მაგალითია ისეთი გაცვლითი პროგრამები, როგორცაა Erasmus+, Mundus, Mevlana, და Fulbright. ასევე საგანმანათლებლო დაწესებულებების სტრატეგიები, სადაც ინტერნაციონალიზაცია ერთ-ერთი ხაზგასმული საკითხია. ამას მოწმობს ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორის ხედავა, სადაც უნივერსიტეტის კვლევითი პოტენციალის გაძლიერება და ცოდნის დისტრიბუცია ინტერნაციონალიზაციის საშუალებით უნდა მოხდეს (განათლება 2014). აღსანიშნავია აგრეთვე ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტრატეგიული

განვითარების გეგმაც 2017 – 2021, რომელშიც, ერთ-ერთ ყველაზე დიდ ადგილს ინტერნაციონალიზაცია იკავებს (თსუ-ს სტრატეგიული განვითარების გეგმა 2017-2021 2016). ყველაზე თვალსაჩინოდ კი ინტერნაციონალიზაციის აქტუალობა ავტორიზაციის სტანდარტებში ჩანს, სადაც ეს პროცესი ერთ-ერთ აუცილებელ მოთხოვნად არის წამოყენებული. „უსდ-ის ხელმძღვანელობა უსდ-ს მისიისა და მიზნის შესაბამისად, ხელს უწყობს საგანმანათლებლო დაწესებულების საერთაშორისო თანამშრომლობას და ინტერნაციონალიზაციის პროცესს“ (უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების ავტორიზაციის სტანდარტები 2018) თუმცა ის, თუ რამდენად განსაზღვრავს საქართველოს დიდ უნივერსიტეტებში განათლების ხარისხს ინტერნაციონალიზაცია ბუნდოვანია. სწორედ ამის გარკვევას ემსახურება წინამდებარე ნაშრომი. ამისთვის, გამოვიკვლიე ინტერნაციონალიზაციის სხვადასხვა მიზეზები უკვე დადგენილი პარამეტრებისა და კრიტერიუმების მიხედვით და დავუკავშირე ის განათლების ხარისხის მაჩვენებლებს. კერძოდ კი ვიკვლევ ინტერნაციონალიზაცია რამდენად ჩანს უნივერსიტეტის დონეზე ხარისხის უზრუნველყოფის მექანიზმებში.

წინამდებარე კვლევის მიზანს წარმოადგენს საქართველოს სამ უნივერსიტეტში ინტერნაციონალიზაციის პოლიტიკისა და ხარისხის უზრუნველყოფის გარე მექანიზმებს შორის მიმართების დადგენა. ამის ფარგლებში მინდა გავაანალიზო დემინგის მიერ შემოთავაზებული განათლების განვითარების ციკლი, რათა გავიგო ოთხი ეტაპიდან (დაგეგმვა, მოქმედება, შემოწმება და გამოსწორება) (Deming 2018), რომელ ეტაპზე ხდება უნივერსიტეტებში ინტერნაციონალიზაციის პოლიტიკასთან ხარისხის უზრუნველყოფის საკითხების დაკავშირება; გავარკვიო ინტერნაციონალიზაციის პოლიტიკის განხორციელების საფუძვლად მდებარე ფაქტორები უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში; ასევე ვნახო არის თუ არა სხვაობა კერძო და საჯარო უნივერსიტეტებს შორის ინტერნაციონალიზაციის პოლიტიკის მთავარი ვექტორების განსაზღვრისას.

კვლევა ჩატარდა თვისებრივი მეთოდის გამოყენებით. მონაცემთა შესაგროვებლად გამოვიყენეთ სიღრმისეული ინტერვიუ და სატელეფონო ინტერვიუ ერთი კერძო და ორი

საჯარო უნივერსიტეტის ხარისხის და საერთაშორისო ურთიერთობების დეპარტამენტის უფროს წარმომადგენლებთან, სიღრმისეული ინტერვიუ განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის აკრედიტაცია/ავტორიზაციის სამმართველოს უფროსთან და ფოკუს-ჯგუფი სტუდენტების დამოკიდებულების საკვლევად.

შედეგებმა მოლოდინები გაამართლა და მივაღწიეთ კვლევის ყველა მიზანს. ძირითადი მიგნებები იყო ის, რომ ხარისხის გარე მექანიზმების გარდა ინტერნაციონალიზაციის განხორციელება ხდება კომერციული ინტერესის, უნივერსიტეტის სტრატეგიის, მისიის და გლობალურ პროცესებში ჩართვის გამო. აღმოჩნდა, რომ ინტერნაციონალიზაციის პოლიტიკის განხორციელებისას უნივერსიტეტებს დაბრკოლებები ექმნებათ ქვეყნის საგარეო ურთიერთობათა სამსახურებში. კვლევამ გვაჩვენა ნათელი კავშირი ინტერნაციონალიზაციის პოლიტიკისა და ხარისხის უზრუნველყოფის მექანიზმებს შორის საქართველოს მაგალითზე მოყვანილი კერძო და საჯარო უნივერსიტეტებისთვის.

ძირითადი თემატური საძიებო სიტყვები: ინტერნაციონალიზაცია, ინტერნაციონალიზაციის პოლიტიკა, ხარისხი, ხარისხის უზრუნველყოფა.

Abstract

In 21st century one of the most actual topic in higher education is internationalization and quality assurance for effective teaching/learning process. There are several reasons for popularity of this issue, such as globalization processes (Jooste and Heleta 2017), commercialization (Khorsandi 2014) etc. Furthermore, internationalization is often linked to quality (Knight 2004). There are many ideas about the contribution of internationalization in high quality education. Many authors have discussed this issue: Knight, Abdouli, Colby (Knight 1994) (Abdouli 2007) (Colby და Witt 2000) etc. Nowadays, in our country it is widely discussed that internationalization helps the development of education quality. The proof for this is ministry of education where internationalization is mentioned actively. For instance, the quadrilateral meeting was held amongst the Minister of Education and Science of Georgia -Mikheil Chkhenkeli, with the President of the European Academy of Sciences - Zyrd Klotnik, the Vice President of the European Studies Council -Eva Kondorosi and a Professor of Oxford University - Alex Vehratsky (საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო 2018). Accordingly, in late years the ideas was formed into a policy. In practice, there are many examples of this: exchange programs such as Erasmus+, Mundus, Mevlana, and Fulbright. Moreover, internationalization is included in the strategies of higher education. The proof for this is the attitudes of the head of Ilia State University, who says that in order to distribute knowledge and enhance research practice in university, it is necessary to lead internationalization policy (განათლება 2014). The strategic development plan of Ivane Javakhishvili Tbilisi State University also widely talks about the internationalization process (თსუ-ს სტრატეგიული განვითარების გეგმა 2017-2021 2016). The most obvious example actualization of internationalization is presented in authorisation standards, where it is an essential request for all universities. “The management of higher education institutions helps educational institutions in developing international cooperation and internationalization process based on its mission and goals.” (უმადლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების ავტორიზაციის სტანდარტები 2018). Although it is not clear the ratio of how much the internationalization provides education quality. This is the main question of following study. In order to find different reasons of internationalization I found out contemporary

parameters and criteria for internationalization and related it to the indexes of quality assurance. In particular, I wanted to know at what level internationalization and quality assurance mechanisms are related on the university bases.

The goal of this research is to find the relation between internationalization policy and quality assurance external mechanisms based on three higher education institutions in Georgia. I want to analyze the theory of Deming, where education development cycle is presented based on four stages (plan, do, check, act) (Deming 2018). It is interesting at which stage those two processes are related. I want to find the factors which are baseline towards internationalization policy and education quality. It is also interesting to know the difference between private and public institutions.

The research method was qualitative. In order to collect data the interview technique and focus group was used. Interview was held for representatives from education quality development center, public and private higher education quality department supervisors and international relation department supervisors. The focus group was held among students.

The results fulfilled our expectations. The main findings of research was that except quality assurance there are many factors that influence higher education internationalization policy such as: commercialization, university strategy, mission and engagement in global processes. Turned out that universities face problems on the state level, in particular they blame the international relation services of country in obstacles for international students. The study showed the clear relation between internationalization policy and education quality assurance mechanisms in the private and public higher education institutions in Georgia.

Key Words: Internationalization, Internationalization policy, Quality, Quality Assurance.

მადლობა

მსურს განსაკუთრებული მადლობა გადავუხადო სამეცნიერო ხელმძღვანელს ქალბატონ ელენე ჯიბლაძეს, რომელიც ნაშრომის შექმნის ყველა ეტაპზე მხარში მედგა და მამლევდა პროფესიონალურ მითითებებსა და რჩევებს.

მსურს ასევე მადლობა გადავუხადო ფოკუს ჯგუფში მონაწილე ყველა სტუდენტს და ჩაღრმავებული ინტერვიუს რესპოდენტებს შემდეგი დაწესებულებებიდან: განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრი, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თავისუფალი უნივერსიტეტი. მათი აქტიური ჩართულობა დამეხმარა ნაშრომის შექმნაში.